

Měsíčník Rekodifikace & praxe: Otázky - odpovědi

eFocus

Časopis Rekodifikace & praxe přináší vedle odborných statí také odpovědi na čtenářské dotazy vztahující se k rekodifikační problematice. Z posledního prosincového čísla pro vás vybíráme:

Jak se změnila prevenční povinnost v § 2900?

Na dotaz odpovídá: **JUDr. Jiří Hrádek, Ph.D., LL.M.**, Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, advokát Schönherr v.o.s.

Ustanovení § 2900 obč. zák. zakotvuje obecnou prevenční povinnost, kterou musí zachovávat každý, a to bez ohledu na to, zda mu tato povinnost vyplývá ze smlouvy, nebo z obecné právní povinnosti. V případě naplnění dvou základních předpokladů v podobě existence protiprávního úkonu a vzniku škody bude mezi takovým jednáním a vznikem škody (v podobě vynaložených nákladů) příčinná souvislost. Pokud škůdce neprokáže, že škodu nezavinil, bude mu založena i odpovědnost za škodu ve smyslu § 2910 obč. zák. Jedná se zde tedy o aplikaci tradiční zásady neminem leadere v nejširším možném měřítku, neboť škodou ve smyslu prevenční povinnosti nebude jen škoda přímo způsobená povinným, ale též škoda následná.

Ustanovení § 2900 obč. zák. tak upravuje tradiční institut českého civilního práva. V minulém občanském zákoníku č. [40/1964](#) Sb. byla obecná prevenční povinnost zakotvena v § 415, který představoval jedno z nejvýznamnějších ustanovení zákona č. [40/1964](#) Sb., jeho role v průběhu doby dokonce vzrůstala a zejména judikatura z něj vyvinula plnohodnotnou právní normu vyžadující od všech právních subjektů chování, z něhož nebude vznikat škoda. Ustanovení § 2900 obč. zák. dosavadní přístup přejímá, byť s určitými odchylkami.

Dílčí úpravy oproti úpravě předchozí mají zajistit, že nevznikne nová skutková podstata plnící úlohu všeléku na jakékoliv porušení požadovaného standardu chování. Za správné využívání institutu obecné prevenční povinnosti totiž nelze považovat jeho aplikaci ve smyslu bezbřehé ochranné normy, nýbrž toliko ve smyslu porušení oznamovací či zabraňovací povinnosti. tj. povinností sledujících uskutečňování hlavního účelu preventivní odpovědnosti.

Aplikace § 2900 obč. zák. proto byla zúžena na situace újmy způsobené třetí osobě, kdy to vyžadují okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života. Určitá bezbřehost původní koncepce obecné prevenční povinnosti je tak korigována a standard péče, který je na základě § 2900 obč. zák. vyžadován, bude nutné zkoumat s ohledem na to, co se konkrétně v jednotlivém případě od rozumné osoby podle zvyklostí soukromého života očekává, jaká míra předvídatelného nebezpečí pro jiné se pojí s určitým chováním nebo jaký je význam zájmu, který sleduje konající osoba, a zájmu další osoby a jaký je mezi těmito záměry hodnotový poměr.

Zejména však platí, že ustanovení § 2900 obč. zák. najde své uplatnění až tehdy, pokud neexistuje jiná norma, z níž by se dal standard chování dovodit. Typickým příkladem bude situace, kdy vlastník pozemku zanedbá péči o stromy na něm rostoucí. V takovém případě se namísto ustanovení § 2900

uplatní § 1013 obč. zák., jenž stanovuje přímo aplikovatelnou právní normu obsahující požadované chování. Obdobně tomu bude např. v případě, kdy cyklista způsobí škodu na zdraví sobě a třetí osobě. Aplikace § 2900 obč. zák. by v takové situaci znamenala použití příliš obecné normy, když základní povinnosti cyklisty vyplývají již z podmínek provozu na pozemních komunikacích. Proto se § 2900 obč. zák. uplatní jen jako podpůrná norma korigující standard chování, a nikoliv jako norma, která by zakládala konkrétní povinnost vůči třetí osobě. Ve vztahu ke škodě vzniklé cyklistovi se pak § 2900 obč. zák. neuplatní vůbec.

Vedle obecné prevenční povinnosti stanovené v § 2900 obč. zák. existují i další ustanovení občanského zákoníku, která od právních subjektů vyžadují konkrétní jednání. Případem konkrétní prevenční povinnosti tak bude zejména plnění povinností obsažených v § 2901 až 2902 obč. zák. Uvažujeme-li v těchto případech o porušení prevenční povinnosti, jde o porušení povinnosti k určitému aktivnímu jednání, které však nebude postihovat každého, ale jen osobu v postavení vyžadovaném v daném ustanovení. Základem odpovědnosti v těchto případech není porušení § 2900 obč. zák., ale příslušné normy požadující jednání subjektu, které coby speciální normy stanovují požadovanou úroveň chování.

Bude smluvní pokuta platně ujednána, když bude ujednání o smluvní pokutě obsaženo v obchodních podmínkách?

Na dotaz odpovídá: **JUDr. Tomáš Dočkal**, interní doktorand na katedře obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Smluvní pokuta je institut sloužící k utvrzení splnění subjektivní povinnosti ze závazkového právního vztahu. Její smysl spočívá v tom, že nesplnění subjektivní povinnosti ze závazkového právního vztahu sankcionuje další subjektivní povinností.

Předpokladem je, aby smluvní pokuta byla mezi smluvními stranami ujednána (§ 2048 in principio obč. zák.). Musí být tedy zahrnuta mezi smluvní ujednání; není přitom rozhodné, jestli je ujednání o smluvní pokutě zahrnuto již v původní smlouvě, nebo jestli je mezi smluvní ujednání zahrnuto až nějakou pozdější pozměňující dohodou.

Tento předpoklad je za dále uvedených podmínek splněn i tehdy, je-li ujednání o smluvní pokutě obsaženo v obchodních podmínkách. Podle § 1751 obč. zák. totiž lze určit část obsahu smlouvy odkazem na obchodní podmínky, které byly při uzavírání smlouvy navrhovatelem připojeny k návrhu uzavírané smlouvy, nebo které byly oběma smluvním stranám známy (odst. 1 tohoto ustanovení), nebo v případě podnikatelů coby kontrahentů, byly-li vypracovány odbornými nebo zájmovými organizacemi (odst. 3 tohoto ustanovení). Je-li splněna některá z těchto podmínek, stávají se ujednání obsažená v obchodních podmínkách součástí smluvních ujednání. Tak i případné ujednání o smluvní pokutě obsažené v obchodních podmínkách stává se smluvním ujednáním.

Smluvní pokutu tedy lze platně ujednat i tak, že ujednání o ní bude obsaženo v obchodních podmínkách představujících po splnění podmínek uvedených v § 1751 obč. zák. část obsahu smlouvy.

Ovšem toto je značně limitováno ustanovením § 1753 obč. zák., podle něhož je neúčinné každé ustanovení obchodních podmínek, které druhá smluvní strana nemohla rozumně očekávat, ledaže je přijala výslovně. Obchodní podmínky zpravidla obsahují ujednání spíše doplňující. Lze přitom rozumně očekávat, že obsahují-li obchodní podmínky v rámci těchto doplňujících ujednání nějakou s nimi související subjektivní povinnost tak, že splnění této subjektivní povinnosti v nich může být utvrzeno smluvní pokutou. Stejně i naopak nelze požadovat, aby kdokoli rozumně očekával, že v obchodních podmínkách bude ujednána smluvní pokuta utvrzující splnění subjektivní povinnosti,

kteře se obchodní podmínky vbce netýkají. Šlo by spíše o snahu navrhovatele ukrýt toto ujednání o smluvní pokutě před smluvní protistranou.

Z uvedeného pravidla vřak existuje výjimka, a to u spotřebitelských smluv. U nich platí, že ujednání o smluvní pokutě nemohou být součástí obchodních podmínek, nýbrž že musí být obsažena přímo ve smlouvě. Tak uzavřel Ustavn soud ve svém nálezu z 11. listopadu 2013 v právním případu vedenm pod sp. zn. I. Uř 3512/11. Jedná se totiž o poruřen zásady poctivosti právního jednání (§ 6 obč. zák.), kter v prvn upraví ochrany spotřebitele nabývá i prvek důvěry, neboť spotřebitel má důvěru v poctiv jednání podnikatele. Zahrnut ujednání o smluvní pokutě do obchodních podmínek namísto přímo do smlouvy tuto důvěru naruřuje a přch se tak zásadě poctivosti právního jednání, neboť u spotřebitelských smluv nesmí obchodní podmínky sloužit k tomu, „... aby do nich v často nepřehledn, složit formulovan a malm psmem psan formě skryl podnikatel ujednání, kter jsou pro spotřebitele nevhodn, a o kterých předpokládá, že pozornosti spotřebitele nejspíše uniknou (například rozhodců doložka nebo ujednání o smluvní pokutě)” – citovan nález Ustavnho soudu.

Lze tedy uzavřít, že obecn lze smluvní pokutu platn ujednat i tak, že ujednání o n bude obsaženo v obchodních podmínkách, pokud lze rozumn oěkadvat, že v nich obsaženo bude. Jedinou výjimkou jsou spotřebitelsk smlouvy, kde musí být ujednání o smluvní pokutě obsaženo přímo ve smlouvě.

Časopis Rekodifikace & praxe přnř vedle odborných stat také odpovědi na čtenřsk dotazy vztahující se k rekodifikační problematice. Na webových stránkách [časopisu](#) lze najít vřechny otázky, které byly v rámci časopisu zodpovězeny vybranm týmem předních odborníků na dan oblastí práva. Máte-li tedy i vy konkrtn dotaz, zařlete jej na e-mailovou adresu rekodifikace-dotazy@wolterskluwer.cz.

Časopis Rekodifikace & praxe může objednat >>> [zde](#).
nakladatelství Wolters Kluwer

© EPRAVO.CZ – Sbrka zkon, judikatura, právo | www.epravo.cz

Dalř články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon smnečn a řekové – komentář smnečn části. Zákon o mezinárodním právu soukromm – komentář smnečn části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotační recenze: Vyvlastnn a vyvlastņovací řzen](#)
- [Vzнице jsou přeplnn a vznn přliř drah. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeņkov, V., Seidlov, M., Čornejov, H., Peterov H.: Jak sprvn vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat př poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadov: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zruřen poplatku za podnět k UOHS lze považovat za sprvn](#)
- [Anotační recenze: Koudelka, Z., Přcha, P., Zwyrtke Hamplov, J.: Zákon o obcích \(obecn zřzen\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražsk finále osmého ročníku konferencí Soukrom právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomřej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)